SEAL

Navodaya Answerkey 2023

चाचणी पुरितका क्रमांक

जवाहर नवोदय उत्तरपत्रिका 2023

4	4	9	4	^	2	P
-	-					

कमाल गुण : 100

रोल	नंबर				
"I		5	=	-	_

वेळ : 2 तास

		 C:
उमेदवाराचे नाव	;	
उमेदवाराची सही	:	

उमेदवारांकरिता सर्वसाधारण सूचना

1. तुम्हाला 16 पृष्ठांची एक चाचणी पुस्तिका, तसेच औ.एम्.आर. (ऑप्टिकल मार्क रेकिन्शिन) असलेले उत्तरपृष्ठ देण्यात आलेले आहे. चाचणी पुस्तिकेत कमवार 1 ते 80 असे 80 प्रश्न दिलेले आहेत. पुस्तिकेची पृष्ठे मोजून पहा आणि ती योग्य क्रमाने आहेत याची खात्री करून च्या. तसेच चाचणी पुस्तिका व ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठ यांची कूटसंख्या व क्रमसंख्या समान आहे, हे पहा. जर चाचणी पुस्तिका आणि ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठ यांमध्ये विसंगती अथवा त्रुटी असेल तर ती पर्यवेक्षकांस परत करून योग्य चाचणी पुस्तिका व ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठ घ्या.

 खालील उदाहरणानुसार प्रश्नांची उत्तरे केवळ ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठातच द्या. उमेदवारांना ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर उचित ठिकाणी आपली उत्तरे दाखवावी लागतील. ओ.एम्.आर. उत्तर पृष्ठाच्या साइड–1 वर दिलेल्या सूचनांप्रमाणे प्रत्येक प्रश्नाकरिता केवळ एकच वर्तुळ काळे करा.

3. प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. त्यांपैकी एकच बरोबर आहे. उमेदवारांना बरोबर उत्तर निवडून ते वर्तुळ काळे करावे लागेल. उदाहरणार्थ : जर प्रश्न 37 करिता तुमचे उत्तर (C) असेल तर ते खाली दिल्याप्रमाणे © काळे करा.

Q.No.	RESPONSE				
37.	A B ● D				

- ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर लिहिण्याकरिता केवळ निळ्या/काळ्या बॉलपेनचाच वापर करा. उमेदवारांना स्वतःचे बॉलपेन आणावे लागेल. पेन्सिलचा वापर करण्यास मनाई आहे.
- 5. परीक्षेची वेळ सकाळी 11:30 पासून दुपारी 01:30 पर्यंत दोन तासांची आहे आणि त्यात 3 खंड असतील परीक्षेत केवळ वस्तुनिष्ठ प्रश्न असतील.
- दिव्यांग विद्यार्थ्यांकरिता जादा 40 मिनिटे देण्यात येतील.
- प्रत्येक उमेदवारास सगळ्या तीन खंडांची एक चाचणी पुस्तिका देण्यात येईल.
- 8. खालील वर्णनानुसार 100 गुणांचे 80 प्रश्न असतील. सूचना वाचण्याकरिता सकाळी 11:15 पासून 11:30 पर्यंत 15 मिनिटे जादा वेळ दिला जाईल.

परीक्षेचा प्रकार	खंड	प्रश्नांची संख्या		
मानसिक क्षमता परीक्षण	खंड — I	1 ते 40 = 40 प्रश्न	50	
अंकगणित परीक्षण	ण खंड – II 41 ते 60 = 20 प्रश्न		25 25	
भाषा परीक्षण खंड — III		61 ते 80 = 20 प्रश्न		
एकूण		80	100	

- सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावी लागतील. प्रत्येक प्रश्नाकरिता समान गुण असतील.
- 10. तुम्हाला प्रत्येक खंडात क्वालिफाय करण्यासाठी प्रत्येक खंडाची उत्तरे द्यावी लागतील.
- 11. 1 खंडात 10 भाग आहेत. प्रत्येक भागाकरिता वेगवेगळ्या सूचना दिलेल्या आहेत.
- 12. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठाकरिता एका अक्षरावर दूसरे अक्षर लिहिणे, खाडाखोड करणे, अक्षरांवर रेघा मारणे, पांढरा/दुरुस्तीचा दव वापरणे तसेच अक्षरे खोडून टाकणे याला परवानगी नाही. अशी उत्तरे तपासली जाणार नाहीत. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर वेगळ्या काही खुणा करू नका. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर एकदा खूण केल्यानंतर त्यात कुठलाही बदल करू नये.
- 13. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर कच्चे काम करू नये. कच्च्या कामासाठी चाचणी पुस्तिकेच्या पृष्ठ 16 चा वापर करा.
- 14. प्रत्येक 30 मिनिटानंतर घंटा वाजवली जाईल.
- 15. कोणत्याही प्रकारचे ऋणात्मक गुण नसतील.

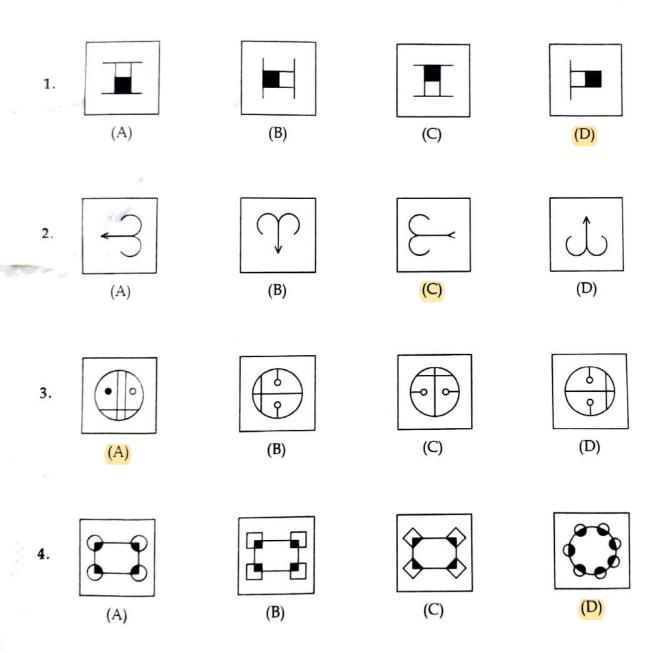
NJ623 MRTH

खंड - ।

मानसिक क्षमता परीक्षण

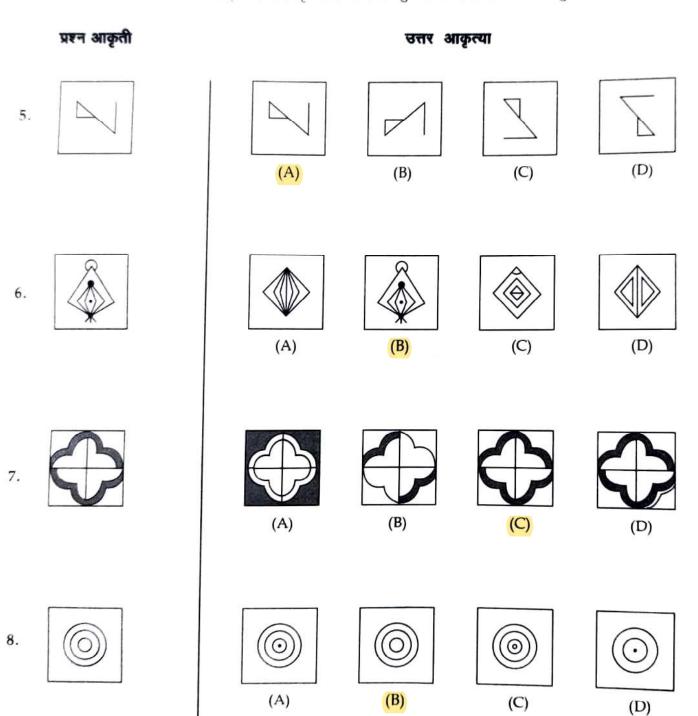
भाग - 1

सूचना : प्रश्न क्रमांक 1 ते 4 मध्ये, चार आकृत्या (A), (B), (C) आणि (D) दाखविलेल्या आहेत. या चार आकृत्यांपैकी तीन आकृत्या कोणत्यातरी बाबतीत समान आहेत आणि एक आकृती त्यांच्यापासून निराळी आहे. त्या निराळ्या आकृतीची निवड करा. आपले उत्तर दाखविण्यासाठी ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

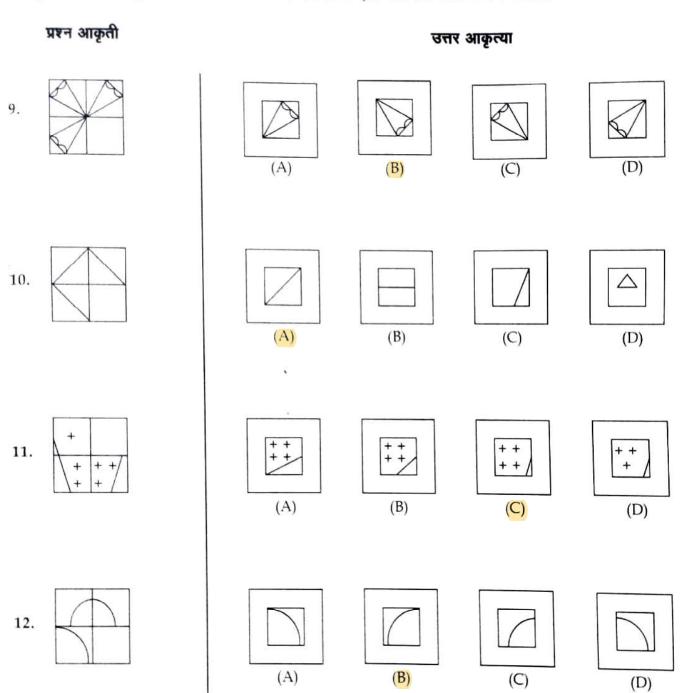

NJ623 MRTH

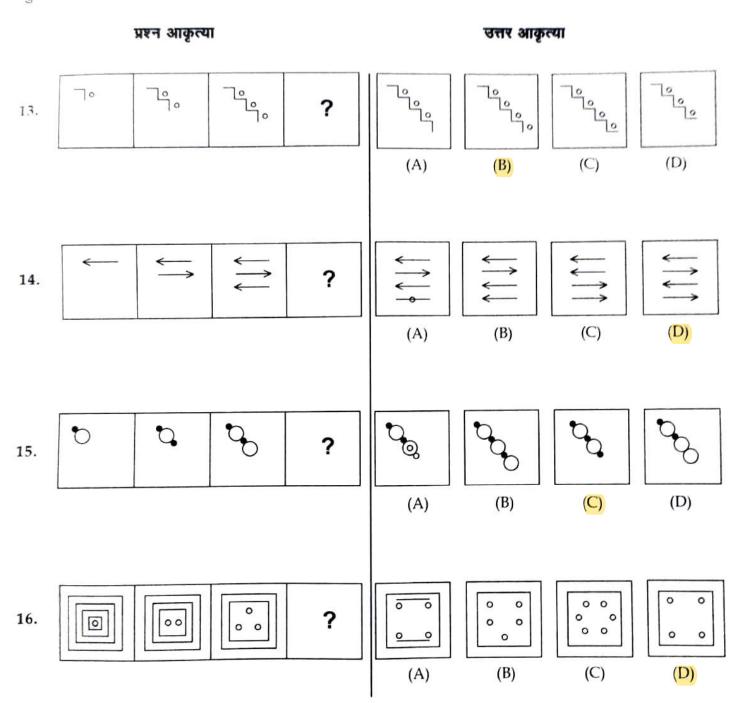
सूचना: प्रश्न कमांक 5 ते 8 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि उजव्या बाजूस (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तर आकृत्या दिलेल्या आहेत. उत्तर आकृत्यांपैकी प्रश्न आकृतीशी समान अशा आकृतीची निवड करा आणि आपले उत्तर दाखविण्याकरिता ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

सूचना: प्रश्न कमांक 9 ते 12 मध्ये, डाव्या बाजूला एक प्रश्न आकृती दिलेली आहे आणि त्याचा एक भाग लुप्त आहे. उजव्या बाजूस दिलेल्या (A), (B), (C) आणि (D) अशा उत्तर आकृत्यांवर विचार करा आणि दिशा न बदलता प्रश्न आकृतीच्या संरचनेत आढळणारे असे प्रश्न आकृतीच्या संरचनेतील लुप्त भागात बरोबर बसेल अशी आकृती शोधून काढा. तुमचे उत्तर औ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील क्रमांकामध्ये इष्ट पर्यायास काळे करुन दाखवा.

सूचना: प्रश्न कमांक 13 ते 16 मध्ये, डाव्या बाजूस तीन प्रश्न आकृत्या दिलेल्या आहेत आणि चौथ्या आकृतीसाठी जागा रिकामी सोडलेली आहे. प्रश्न आकृत्या विशिष्ट अनुक्रमाने आहेत. उजव्या बाजूला दिलेल्या उत्तर आकृत्यांमधून अशी आकृती शोधून काढा जी मोकळ्या सोडलेल्या प्रश्न आकृतीची जागा घेईल आणि अनुक्रम पूर्ण करेल. ओ.एम.आर. उत्तरपृष्टावरील प्रश्नाशी जुळेल अशा क्रमांकासमोरील पर्याय काळा करुन तुमचे उत्तर दिग्दर्शित करा.

NJ623 MRTH

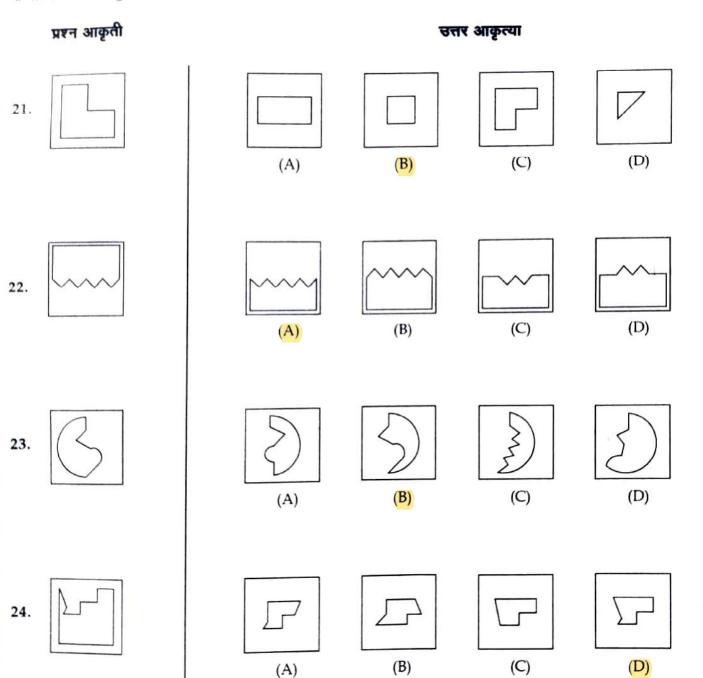
L

सूचना: प्रश्न क्रमांक 17 ते 20 मध्ये, प्रत्येकी दोन प्रश्न आकृतीचे दोन गट आहेत. दुसऱ्या गटामध्ये एक प्रश्नचिन्ह (?) आहे. पहिल्या दोन प्रश्न आकृतींमध्ये काहीएक नाते आहे. तिसऱ्या व चौथ्या प्रश्न आकृतींमध्ये तसलेच नाते असावयास हवे. प्रश्नचिन्हाची जागा घेऊ शकेल अशी आकृती उत्तर आकृतींमधून शोधून काढा. प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील तो पर्याय ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दाखवा.

प्रश्न आकृत्या उत्तर आकृत्या 17. (A) (B) (C) (D) 18. (A) (B) (C)(D) 19. (A) (B) (C) (D) 20. (A) (B) (C)(D)

L

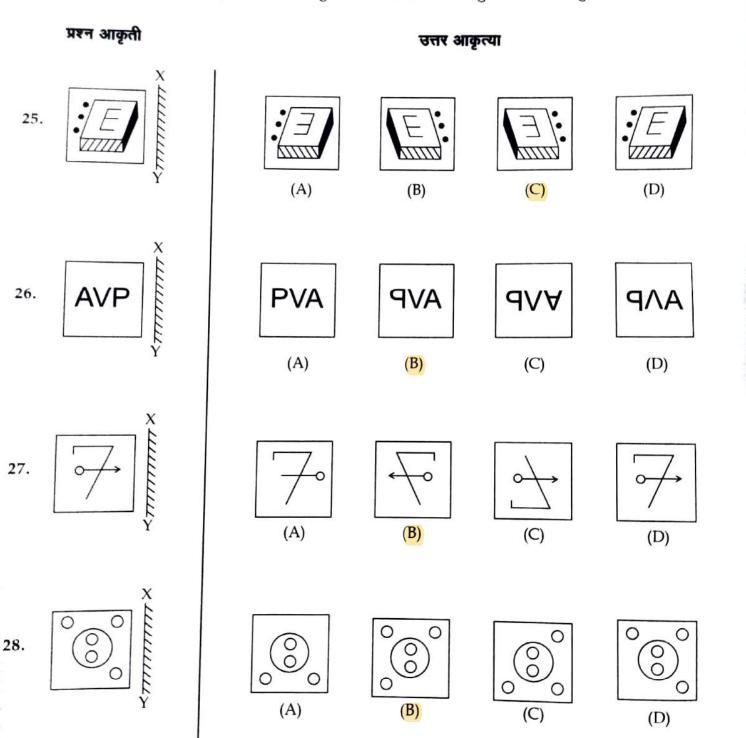
सूचना: प्रश्न कमांक 21 ते 24 मध्ये, एका भूमितीतील आकृतीचा (त्रिकोण, चौरस, वर्तुळ) एक भाग डाव्या बाजूस प्रश्नाकृतीच्या स्वरूपात आहे आणि दुसरा भाग उजव्या बाजूच्या चार उत्तराकृतींमध्ये (A), (B), (C) आणि (D) यांमध्ये आहे. उजव्या बाजूची अशी आकृती शोधून काढा की जी त्या भूमितीतील आकृतीस पूर्ण करेल आणि ओ.एम्.आर. उत्तर पृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

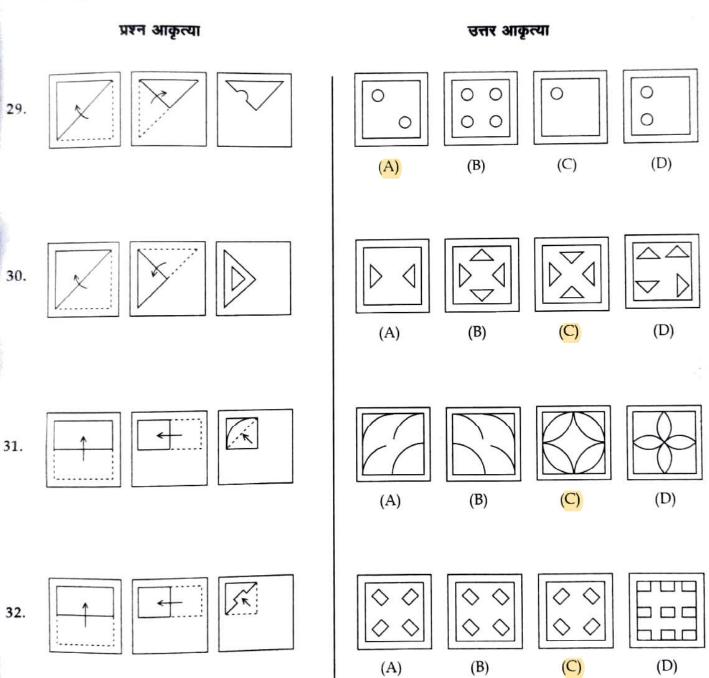
NJ623 MRTH

Ŀ

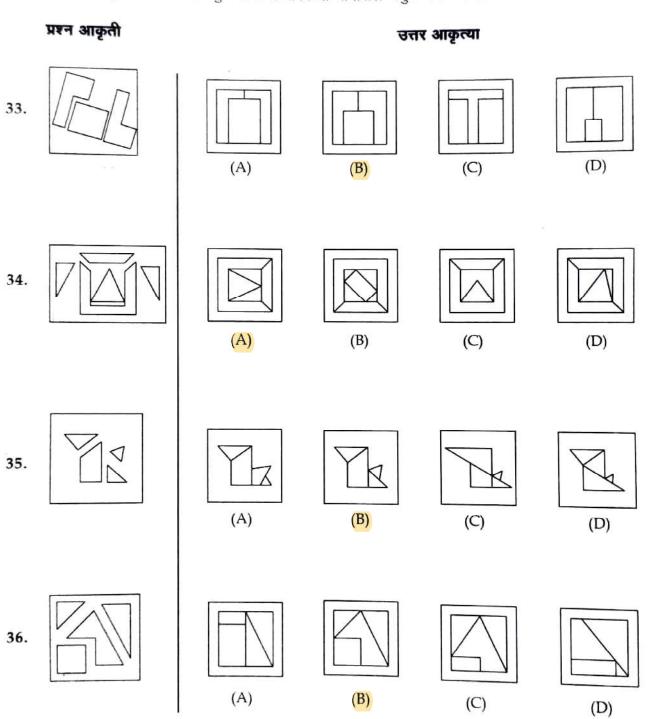
सूचना : प्रश्न क्रमांक 25 ते 28 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत. प्रश्नाकृतीचे तंतोतंत प्रतिबिंब असणारी उत्तराकृती शोधून काढा. XY वर आरसा ठेवलेला आहे असे समजा. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दाखवा.

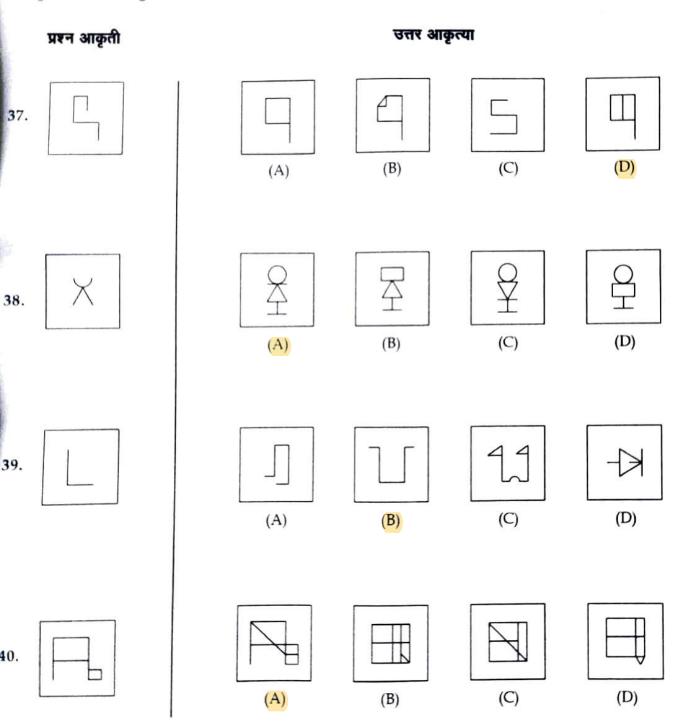
सूचना: प्रश्न कमांक 29 ते 32 मध्ये, डाव्या बाजूकडील प्रश्नाकृतीत दाखिवल्याप्रमाणे एका कागदाच्या घड्या घालून त्याला भोके पाडलेली आहेत आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार आकृत्या उजवीकडे दिलेले आहेत. घड्या उलगडल्यावर कागद कसा दिसेल तशा उत्तर आकृतीची निवड करा. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करुन तुमचे उत्तर दर्शवा.

सूचना: प्रश्न क्रमांक 33 ते 36 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिलेली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार उत्तरे असलेल्या उत्तराकृती उजव्या बाजूस आहेत. तुकडे केलेल्या प्रश्नाकृतींमधून तयार होईल अशी उत्तराकृती निवडा. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकाच्या समोरील वर्तुळ काळे करा.

सूचना: प्रश्न क्रमांक 37 ते 40 मध्ये, डाव्या बाजूस एक प्रश्नाकृती दिली आहे आणि (A), (B), (C) आणि (D) अशा चार उत्तराकृती उजव्या बाजूस दिलेल्या आहेत जिच्यामध्ये प्रश्नाकृती लपलेली/जडवलेली आहे, अशी उत्तराकृती निवडा. ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठावर प्रश्नाशी जुळणाऱ्या क्रमांकासमोरील वर्तुळ काळे करा.

NJ623 MRTH

Ľ

खंड – II अंकगणित परीक्षण

सूचना : प्रत्येक प्रश्नाकरिता चार संभाव्य उत्तरे (A), (B), (C) आणि (D) अशी दिलेली आहेत. यांपैकी केवळ एकच बरोबर आहे. ते बरोबर उत्तर निवडा आणि ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठाच्या संबंधित प्रश्न क्रमांकासमोरचे वर्तुळ काळे करा.

- 41. 9, 7, 0 आणि 4 या अंकांचा वापर करून 4 अंकांच्या मोठ्यात मोठ्या आणि लहानात लहान संख्येतील तफावत :
  - (A) 8991
- (B) 5391
- (C) 9261
- (D) 5661
- 42. माझ्या घड्याळीत सकाळचे 7:05 वाजले आहे. घड्याळ 25 मिनिटे पुढे आहे. नेमके किती वाजले आहेत?
  - (A) 7:30 सकाळ
- (B) 7:50 सकाळ
- (C) 6:40 सकाळ
- (D) 5:40 सकाळ
- 43. 80 विद्यार्थ्यांचा एक गट सहलीवर गेला आहे. या गटात 20% विद्यार्थिनी आणि उर्वरित विद्यार्थी आहेत. या गटात आणखी किती विद्यार्थिनींना समाविष्ट करावे लागेल, ज्यामुळे विद्यार्थी 70% होतील?
  - (A) 16
- (B) 24
- (C) 12
- (D) 8
- 44. रहीमला दिनेशपेक्षा 10 गुण अधिक मिळाले. जॉर्जला रहीमपेक्षा 25 गुण कमी मिळाले. तिघांच्या गुणांची बेरीज 235 आहे. जॉर्जला किती गुण मिळालेत?
  - (A) 80
- (B) 65
- (C) 90
- (D) 75
- 45. एका हॉलची लांबी-रुंदी 12 मीटर × 10 मीटर आहे. हॉलच्या फर्शवर बसविण्यासाठी (तक्तपोशी) 10 से.मी. × 8 से.मी. आकाराच्या किती टाईल्स लागतील?
  - (A) 12,000
- (B) 15,000
- (C) 10,000
- (D) 18,000

- 46. $2^2 \times 3^3 \times 5^5$; $2^3 \times 3^2 \times 5^2 \times 7$ आणि $2^4 \times 3^4 \times 5 \times 7^2 \times 13$ यांचा महत्तम समापवर्तक (HCF) आहे :
  - (A) $2^2 \times 3^2 \times 5 \times 7 \times 13$
  - (B) $2^4 \times 3^4 \times 5^5$
  - (C) $2^4 \times 3^4 \times 5^2 \times 7 \times 11$
  - (D) $2^2 \times 3^2 \times 5$
- 47. पुढीलपैकी कोणती संख्या 3, 4, 5 आणि 6 ने विभाज्य आहे?
  - (A) 36
- (B) 60
- (C) 80
- (D) 90
- 48. 4.239 ला 0.9 ने भागाकार दिल्यावर हाती येते :
  - (A) 0.471
- (B) 4.71
- (C) 47.1
- (D) 471
- पाच हजार पाचशे पंचावन ही संख्या या प्रकारे लिहिली जाते.
  - (A) 5055
- (B) 5505
- (C) 5550
- (D) 5555
- 50. एक दुकानदार एक खुर्ची 15% च्या ऐवजी 8% फायदा घेऊन विकतो. त्यामुळे त्याला ₹ 56 कमी मिळतात. खुर्चीची किंमत आहे :
  - (A) ₹ 700
- (B) ₹ 800
- (C) ₹ 900
- (D) ₹ 950

कच्या कामासाठी जागा

- 51. दोन अंकांची बेरीज 8 आणि त्यांचा गुणाकार 15 आहे. | 56. त्यांच्या उभयणक्षाची (reciprocals) बेरीज असेल :
  - (A) 8
- (B) $\frac{15}{8}$
- (C) 23
- (D) 7
- 52. जर तीन क्रिक संख्यांची बेरीज 15 आहे, तर मधल्या संख्येचा वर्ग असेल :
  - (A) 16
- (B) 25
- (C) 36
- (D) 49
- 53. 360 ग्रॅम हे 3 किलोग्रॅमचे किती टक्के आहे?
  - (A) 12%
- (B) 15%
- (C) 18%
- (D) 21%
- 54. एका पाण्याच्या टाकीची लांबी, रुंदी आणि उंची क्रमशः 11 मी., 10 मी. आणि 9 मी. आहे. ही टाकी 6 मी. उंचीपर्यंत पाण्याने भरलेली आहे. पाण्याच्या टाकीचा किती भाग रिकामा आहे?
  - $(A) = \frac{1}{4}$
- (B) $\frac{1}{3}$
- $(C) = \frac{1}{6}$
- (D) $\frac{2}{3}$
- 55. 1 किलोमीटर लांबीची एक मालगाडी ताशी 45 किमी वेगाने धावते. या मालगाडीला 2 किमी लांबीच्या बोगद्यातून बाहेर पडायला किती वेळ लागेल?
  - (A) 1 मिनिट
- (B) 2 मिनिटे
- (C) 3 मिनिटे
- (D) 4 **मिनि**टे

- 56. एका वस्तूच्या खरेदीची किंमत आणि विकीची किंमत यांच्यात ₹ 240 ची तफावत आहे. जर लाभ 20% आहे, तर विकीची किंमत आहे:
  - (A) ₹ 1200
- (B) ₹ 1440
- (C) ₹ 1800
- (D) ₹ 2440
- 57. $10 \times 10 + [400 \div \{100 (50 3 \times 10)\}]$ सोडवल्यास हाती येईल.
  - (A) 265
- (B) 65
- (C) 310
- (D) 105
- 58. 5 से.मी. ला किलोमीटरमध्ये या प्रकारे दाखवता येईल :
  - (A) 0.005 कि.मी.
  - (B) 0.0005 कि.मी.
  - (C) 0.00005 कि.मी.
  - (D) 0.000005 क . मी.
- 59. 1250 मीटर लांबीची एक रेलगाडी 2 मिनिटात 1 कि.मी. अंतर साध्य करते. ही रेलगाडी थांबलेल्या दुसऱ्या एका रेलगाडीला 4 मिनिटात पार करते. थांबलेल्या रेलगाडीची लांबी _____ आहे.
  - (A) 1250 मीटर
- (B) 500 ਸੀਟ**र**
- (C) 750 मीटर
- 60. 4 किंवा जास्त अंकांची संख्या 8 ने विभाज्य असेल जर:
  - (A) संख्या सम आहे.
  - (B) शेवटचा अंक 8 ने विभाज्य आहे.
  - (C) शेवटचे दोन अंक 8 ने विभाज्य आहेत.
  - (D) शेवटचे तीन अंक 8 ने विभाज्य आहेत.

कच्या कामासाठी जागा

खंड – III भाषा परीक्षण

सूचना : या खंडात चार उतारे आहेत. प्रत्येक उताऱ्यानंतर पाच प्रश्न आहेत. प्रत्येक उतारा काळजीपूर्वक वाचा आणि त्यानंतरच्या प्रश्नांची उत्तरे लिहा. प्रत्येक प्रश्नाकरिता (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार संभाव्य उत्तरे दिलेली आहेत. याँपैकी केवळ एकच उत्तर बरोबर आहे. बरोबर उत्तर शोधा आणि ओ.एम्.आर. उत्तरपृष्ठामध्ये प्रश्नक्रमांकाशी संबंधित वर्तुळ काळे करा.

उतारा - 1

कोणत्याही माणसाचे आकलन आपल्याला त्याच्या वरवरच्या देखाव्यावरुन करता येत नाही. वरवरचा देखावा अनेकदा फसवा ठरतो. फक्त एकदा पाहून कोणत्याही माणसातील सद्गुण किंवा वर्तन समजणे कठिण असते. अनेकदा आपण माणसाच्या बाह्य देखाव्याने प्रभावित होतो. मात्र नंतर आपल्या लक्षात येते की आपले त्याच्याबद्दलचे आकलन चुकीचे होते. अनेक गोष्टी वरवर पाहता लोभस वाटतात, पण त्या दिसतात तशा नसतात. त्यामुळे आपण माणसाच्या किंवा वस्तुच्या मूळ स्वभावाला समजून घेतले पाहिजे.

होते	. अने	क गोष्टी वरवर प	ाहता लोश	भस वाटतात, पण	त्य
दिस	तात त	शा नसतात. त्य	ामुळे आप	गण माणसाच्या वि	कें व
वस्तु	च्या मू	ळ स्वभावाला समज्	ून घेतले	पाहिजे.	
61.	बाह्य	देखावा अनेकदा		·	
	(A)	फसवा ठरतो	(B)	भक्कम असतो	
	(C)	स्पष्ट असतो	(D)	खरा ठरतो	
62.	फक्र	न एकदा पाहून का	य समजण	ो अवघड ठरते?	
	(A)	एखाद्याचे नाव			
	(B)	एखाद्याचा पत्ता			
	(C)	एखाद्याचे सद्गुप	Л		
	(D)	एखाद्याची महत्व	ाकांक्षा		
63.	अनेव	हदा आपण माणर	नाच्या _	प्रभा	वित
	होतो	•			
	(A)	अंतरंग दर्शनाने			
	(B)	आकर्षक व्यक्ति	मत्वाने		
	(C)	बाह्य देखाव्याने			
	(D)	मानसिक शक्तीन	ł		
64.	'लोभ	सं शब्दाचा समान	ार्थी नसर	नेला शब्द कोणत	π?
	(A)	सुंदर	(B)	देखणा	
	(C)	प्रिय	(D)	कुरुप	
65.	'फसव	वा हे	आहे.		
	(A)	क्रियाविशेषण	(B)	कि यापद	

(D)

उतारा - 2

एकाच प्रकारचे काम करत राहिल्याने आपणास कधी— कधी कंटाळा येतो. त्यामुळे आपल्या कार्यक्षमतेत घट होते, त्यासाठी आपण मनोरंजनातून स्वतःला ताजेतवाने ठेवले पाहिजे. असे केल्याने आपण आपल्या कामाचा त्याच क्षमतेने व उत्साहाने पुनरारंभ करू शकतो. ताण आणि काळजी/चिंता आपल्या आरोग्याचे शत्रू आहेत. हसणे हे नकोसा ताण किंवा चिंता घालविण्याचे सर्वोत्तम औषध आहे. ताण घालविण्यासाठी आपण बागेत, संग्रहालय किंवा अभयारण्यात जाऊ शकतो. शारीरिक व्यायाम करणे तितकेच महत्त्वाचे आहे जितके खेळ खेळणे आहे.

- 66. कोणत्या प्रकारची कामे करीत राहिल्याने आपणास कंटाळा येतो?
  - (A) वेगवेगळ्या
- (B) विलग
- (C) तीच ती
- (D) विविध
- 67. मनोरंजन केल्यानंतर आपण आपले काम ______ शकतो.
  - (A) थोपवू
- (B) संपवू
- (C) बंद करू
- (D) नव्याने सुरू करू
- 68. हसणे हे _____ घालविण्याचे सर्वोत्तम औषध आहे.
  - (A) केवळ अनुवांशिक आजार
  - (B) नकोसा ताण
  - (C) फक्त अनपेक्षित समस्या
  - (D) विषाणुजन्य रोग
- 69. 'पुनरारंभ' म्हणजे _____
  - (A) परत घेणे
  - (B) नव्याने सुरुवात करणे
  - (C) संपवणे
  - (D) थांबवणे
- 70. 'क्षमता' शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द _____ आहे.
  - (A) धारदार
- (B) परिणामकारकता
- (C) अक्षमता
- (D) भावपूर्णता

विशेषण

उतारा - 3

ज्वालामुखी एक पेटलेला पर्वत असून यात पृथ्वीच्या खोलपर्यंत जाणारे एक मोठे छिद्र असते. या मोठ्या छिदाला मुख-विवर असे म्हणतात. एखादा ज्वालामुखी कधी कधी शतकांपर्यंत शांत राहून अचानक सिक्रय होऊ शकतो. यालाच ज्वालामुखीचा स्फोट म्हटले जाते आणि राख, धूळ, गॅस आणि वाफ यांचे मोठे ढग मोठ्या आवाजासह ज्वालामुखीच्या मुख विवरातून बाहेर पडतात. काही वेळाने वितळलेला तप्त पाषाण/शिळा, ज्याला लाव्हारस म्हणतात, पर्वतावरुन खाली वाहू लागतो. हे असे कित्येक दिवस किंवा आठवड्यांपर्यंत सुरु राहू शकते. नंतर ज्वालामुखी पुन्हा 'सुप्तावस्थेत' जातो किंवा 'निजतो'. अनेक ज्वालामुखी समुदाच्या नजीक असतात, ज्यामुळे द्वीप/बेट तयार होतात.

- ज्वालामुखीच्या संदर्भात कोणते विधान योग्य नाहीये?
  - (A) तो रानातील वणव्यासारखा असतो.
  - (B) त्यातून राख, धूळ आणि लाव्हारस बाहेर पडतो.
  - (C) अनेक ज्वालामुखी समुद्राच्या नजीक असतात.
  - (D) यात पृथ्वीच्या खोलपर्यंत जाणारे मोठे छिद्र असते.
- 72. जेव्हा ज्वालामुखीतून स्फोट होतो तेव्हा त्याला _____ म्हणतात.
  - (A) सुप्त
- (B) निजलेला
- (C) सक्रिय
- (D) मौन
- 73. पर्वतावरुन खाली वाहणारा लाव्हारस ______ या अवस्थेत असतो.
  - (A) घनरूप
- (B) तरल
- (C) वाफ
- (D) वायुक्तप
- 74. उताऱ्याप्रमाणे 'शांत' शब्दाचा विरुद्धार्थी शब्द _____ आहे.
  - (A) निश्चल
- (B) सुंदर
- (C) स्थिर
- (D) सक्रिय
- 75. उताऱ्यात 'सह' शब्द वापरला आहे. याचा अर्थ :
  - (A) सोबत
- (B) मागाहून
- (C) घडणे
- (D) सतत

उतारा - 4

लाल बहादुर शास्त्री भारताचे दुसरे पंतप्रधान होते. त्यांची गणना भारतातील श्रेष्ठ राजकारणात होत असे. मात्र त्यांच्या सुरुवातीच्या जीवनाविषयी फार थोड्या लोकांना माहिती आहे. स्वतःचे शिक्षण पूर्ण करण्यासाठी त्यांनी जीवनात अनेक अडचणींवर मात केली. शिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर त्यांनी कोणतीही नोकरी केली नाही. त्यांना स्वातंत्र्य चळवळीत सहभागी व्हायचे होते. लवकरच ते जन-नेता झाले. 1964 साली ते भारताचे पंतप्रधान झाले. ते अत्यंत परिश्रमी असून रोज किमान अठरा तास काम करीत असे.

76.	लाल	बहादुर	शास्त्री	भारताचे	 पंतप्रधान
	होते.				7

- (A) द्वितीय
- (B) प्रथम
- (C) तृतीय
- (D) चतुर्थ
- 77. आपल्या जीवनात ते/त्यांनी अनेक_____
  - (A) अडचणींना शरण गेले
  - (B) अडचणींवर मात केली
  - (C) अडचणींवर पळवाट काढली
  - (D) अडचणींच्या आहारी गेले
- 78. ते _____ नेता झाले.
  - (A) एका माणसाचे
- (B) काही माणसांचे
- (C) गर्दीचे
- (D) जन
- 79. 'झाले' या क्रियापदाचा काळ ______
  - (A) वर्तमान
- (B) भूत
- (C) भविष्य
- (D) अनिश्चित
- 'पूर्ण करणे' याचा समानार्थी पर्याय निवडा.
  - (A) सुरुवात करणे
- (B) सुरू ठेवणे
- (C) संपवणे
- (D) उघडणे

-000-